

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ద్వాత్రింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్వాత్రింశః సర్గః ॥

శ్రీరామనిధనం మత్వా సీతాయా విలాపః, రావణేన సభాం గత్వా
మంత్రిభిః సహ యుద్ధవిషయే మంత్రణం

సా సీతా తచ్చిరో దృష్ట్వా తచ్చ కార్ముకముత్తమం |
సుగ్రీవప్రతిసంసర్గమాఖ్యాతం చ హనూమతా || 6.32.1 ||

నయనే ముఖవర్ణం చ భర్తుస్తత్సదృశం ముఖం |
కేశాన్ కేశాంతదేశం చ తం చ చూడామణిం శుభం || 6.32.2 ||

ఏతైః సర్వైరభిజ్ఞానైరభిజ్ఞాయ సుదుఃఖితా |
విజగర్వేత్ర కైకేయాం క్రోశంతీ కురరీ యథా || 6.32.3 ||

సకామా భవ కైకేయి హతోఽయం కులనందనః |
కులముత్సాదితం సర్వం త్వయా కలహశీలయా || 6.32.4 ||

ఆర్యేణ కిం ను కైకేయ్యాః కృతం రామేణ విప్రియం |
యన్మయా చీరవసనం దత్త్వా ప్రవ్రాజితో వనం || 6.32.5 ||

ఏవముక్త్వా తు వైదేహీ వేపమానా తపస్వినీ |
జగామ జగతీం బాలా చిన్నా తు కదలీ యథా || 6.32.6 ||

సా ముహూర్తాత్ సమాశ్వస్య పరిలభ్యాథ చేతనాం |
తచ్చిరః సముపాస్థాయ విలలాపాయతేక్షణా || 6.32.7 ||

హో హతాస్మి మహాబాహో వీరవ్రతమనువ్రత |
ఇమాం తే పశ్చిమావస్థాం గతాస్మి విధవా కృతా || 6.32.8 ||

ప్రథమం మరణం నార్యా భర్తుర్వైగుణ్యముచ్యతే |
సువృత్తః సాధువృత్తాయాః సంవృత్తస్త్యం మమగ్రతః || 6.32.9 ||

మహద్ దుఃఖం ప్రపన్నాయా మగ్నాయాః శోకసాగరే |
యో హి మాముద్యతస్త్రాతుం సోఽపి త్వం వినిపాతితః || 6.32.10 ||

సా శ్వశూర్మమ కౌసల్యా త్వయా పుత్రేణ రాఘవ |
వత్సేనేవ యథా ధేనుర్వివత్సా వత్సలా కృతా || 6.32.11 ||

ఉద్దిష్టం దీర్ఘమాయుస్తే దైవజ్ఞైరపి రాఘవ |
అన్యతం వచనం తేషామల్పాయురసి రాఘవ || 6.32.12 ||

అథవా నశ్యతి ప్రజ్ఞా ప్రాజ్ఞస్యాపి సతస్తవ |
పచత్యేనం తథా కాలో భూతానాం ప్రభవో హ్యయం || 6.32.13 ||

అదృష్టం మృత్యుమాపన్నః కస్మాత్ త్వం నయశాస్త్రవిత్ |
వ్యసనానాముపాయజ్ఞః కుశలో హ్యసి వర్జనే || 6.32.14 ||

తథా త్వం సంపరిష్వజ్య రౌద్రయాతిన్యశంసయా |
కాలరాత్ర్యా మమాచ్ఛిద్య హృతః కమలలోచన || 6.32.15 ||

ఇహ శేషే మహాబాహో మాం విహాయ తపస్వినీం |
ప్రియామివ యథా నారీం పృథివీం పురుషర్షభ || 6.32.16 ||

అర్చితం సతతం యత్నాద్ గంధమాల్యైర్మయా తవ |
ఇదం తే మత్ప్రియం వీర ధనుః కాంచనభూషితం || 6.32.17 ||

పిత్రా దశరథేన త్వం శ్వశురేణ మమానఘ |
సర్వైశ్చ పితృభిః సార్థం నూనం స్వర్గే సమాగతః || 6.32.18 ||

దివి నక్షత్రభూతం చ మహాత్కర్మకృతం తథా |
పుణ్యం రాజర్షివంశం త్వమాత్మనః సముపేక్షసే || 6.32.19 ||

కిం మాం న ప్రేక్షసే రాజన్ కిం వా న ప్రతిభాషసే |
బాలాం బాలేన సంప్రాప్తాం భార్యాం మాం సహచారిణీం || 6.32.20 ||

సంశ్రుతం గృష్ణతా పాణిం చరిష్యామీతి యత్ త్వయా |
స్మర తన్నామ కాకుత్స్థ నయ మామపి దుఃఖితాం || 6.32.21 ||

కస్మాన్మామపహాయ త్వం గతో గతిమతాం వర |
అస్మాల్లోకాదముం లోకం త్యక్త్వా మామపి దుఃఖితాం || 6.32.22 ||

కల్యాణై రుచిరం గాత్రం పరిష్వక్తం మయైవ తు |
క్రవ్యాదైస్తచ్చరీరం తే నూనం విపరికృష్యతే || 6.32.23 ||

అగ్నిష్టోమాదిభిర్యజ్ఞై రిష్టవానాప్తదక్షిణైః |
అగ్నిహోత్రేణ సంస్కారం కేన త్వం న తు లప్స్యసే || 6.32.24 ||

ప్రవ్రజ్యాముపపన్నానాం త్రయాణామేకమాగతం |
పరిప్రేక్ష్యతి కౌసల్యా లక్ష్మణం శోకలాలసా || 6.32.25 ||

స తస్యాః పరిపృచ్ఛంత్యా వధం మిత్రబలస్య తే |
తవ చాఖ్యాస్యతే నూనం నిశాయాం రాక్షసైర్వధం || 6.32.26 ||

సా త్వాం సుప్తం హతం జ్ఞాత్వా మాం చ రక్షోగృహం గతాం |
హృదయేనావదీర్ణేన న భవిష్యతి రాఘవ || 6.32.27 ||

మమ హేతోరనార్యాయా అనఘః పార్థివాత్మజః |
రామః సాగరముత్తీర్య వీర్యవాన్ గోష్పదే హతః || 6.32.28 ||

అహం దాశరథేనోఢా మోహత్ స్వకులపాంసనీ |
ఆర్యపుత్రస్య రామస్య భార్యా మృత్యురజాయత || 6.32.29 ||

నూనమన్యాం మయా జాతిం వారితం దానముత్తమం |
యాహమద్వైవ శోచామి భార్యా సర్వాతిథేరిహ || 6.32.30 ||

సాధు ఘాతయ మాం క్షిప్రం రామస్యోపరి రావణ |
సమానయ పతిం పత్న్యా కురు కల్యాణముత్తమం || 6.32.31 ||

శిరసా మే శిరశ్చాస్య కాయం కాయేన యోజయ |
రావణానుగమిష్యామి గతిం భర్తుర్మహాత్మనః || 6.32.32 ||

ఇతీవ దుఃఖసంతప్తా విలలాపాయతేక్షణా |
భర్తుః శిరో ధనుశ్చైవ దదర్శ జనకాత్మజా || 6.32.33 ||

ఏవం లాలప్యమానాయాం సీతాయాం తత్ర రాక్షసః |
అభిచక్రామ భర్తారమనీకస్థః కృతాంజలిః || 6.32.34 ||

విజయస్వార్థపుత్రేతి సోఽభివాద్య ప్రసాద్య చ |
న్యవేదయదనుప్రాప్తం ప్రహస్తం వాహినీపతిం || 6.32.35 ||

అమాత్యైః సహితః సర్వైః ప్రహస్తస్త్వాముపస్థితః |
తేన దర్శనకామేన అహం ప్రస్థాపితః ప్రభో || 6.32.36 ||

నూనమస్తి మహారాజ రాజభావాత్ క్షమాన్విత |
కించిదాత్యయికం కార్యం తేషాం త్వం దర్శనం కురు || 6.32.37 ||

ఏతచ్ఛ్చుత్వా దశగ్రీవో రాక్షసప్రతివేదితం |
అశోకవనికాం త్యక్త్వా మంత్రిణాం దర్శనం యయౌ || 6.32.38 ||

స తు సర్వం సమద్వైవ మంత్రిభిః కృత్యమాత్మనః |
సభాం ప్రవిశ్య విదధే విదిత్వా రామవిక్రమం || 6.32.39 ||

అంతర్ధానం తు తచ్ఛీర్షం తచ్చ కార్ముకముత్తమం |
జగామ రావణస్త్వైవ నిర్యాణసమనంతరం || 6.32.40 ||

రాక్షసేంద్రస్తు తైః సార్థం మంత్రిభిర్భీమవిక్రమైః |
సమర్థయామాస తదా రామకార్యవినిశ్చయం || 6.32.41 ||

అవిదూరస్థితాన్ సర్వాన్ బలాధ్యక్షాన్ హితైషిణః |
అబ్రవీత్ కాలసదృశం రావణో రాక్షసాధిపః || 6.32.42 ||

శీఘ్రం భేరీనినాదేన స్ఫుటం కోణాహతేన మే |
సమానయధ్వం సైన్యాని వక్తవ్యం చ న కారణం || 6.32.43 ||

తతస్తథేతి ప్రతిగృహ్య తద్వచ -
స్తదైవ దూతాః సహసా మహద్ బలం |
సమానయంశ్చైవ సమాగతం చ తే
న్యవేదయన్ భర్తరి యుద్ధకాంక్షిణి || 6.32.44 ||

|| ఇత్యాశ్చ శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ద్వాత్రింశః సర్గః ||